

Motivation som pedagogiskt dilemma inom tolkutbildning

Av: Reband Raza

Handledare: Victoria Stenbäck

Examinator: Erik Nylander

Sammanfattning

Uppsatsen är en studie av motivationen hos deltagare på tolkutbildningen som Arbetarnas bildningsförbund (ABF) höll under år 2020-2022. Syftet med studien är att redogöra för vilka inslag i utbildningen som deltagarna själva upplever som viktiga i syfte att bibehålla motivationen. Vidare analyserar jag också vilka faktorer som påverkar motivationen hos deltagarna under utbildningens gång. Vidare jämför jag resultat från intervjuer med deltagare på ovanstående utbildning med tidigare forskning som har gjorts inom motivation på jämförbara vuxenutbildningar.

Efter en djupgående undersökning och analys av semi-strukturerade intervjuer av deltagare, vilka antingen deltar eller har deltagit i tolkutbildningen visade resultatet att motivationen varierar under utbildningens olika delkurser. I studiet framkom några faktorer som påverkar motivationen hos deltagarna, negativt och/eller positivt. Dessa faktorer identifierades vara tidigare erfarenhet/igenkännande eller egenintresse, utbildningens upplägg/innehåll och pedagogik samt målmedvetenhet. Med utgångspunkt i de tydliga elementen som har visats i resultatet om vad som påverkar deltagarnas motivation negativt, är det därför behövligt med vidare forskning om hur utbildningen kan genomföras för att öka eller bibehålla motivationen hos deltagarna samt vilket stöd kan det behövas att ge.

Nyckelord/Keywords

Motivation, vuxenutbildning, yrkesutbildning, tolkutbildning, distansutbildning

Summary

This essay constitutes a study of the motivation by students of the Course of Interpreters held by the Swedish Workers Organisation (ABF) from 2020-2022. The purpose of this study is to show which were the main factors that contributed to maintaining the students' motivations throughout their training. In addition, I focus on which factors were the most influential in regards to the durability of their motivation during the course of the entire training.

Furthermore, I compare the answer from interviews with prior research in the area of motivation and adult education.

An in-depth analysis is conducted of the semi-structured interviews done with the students who are either taking the course or have done priorly. Through this analysis certain factors

were identified which affect the students motivation, either positively or negatively. These were: Prior experience of the subject, personal interest in the subject, the pedagogical approach of the course itself and finally the how goal oriented the student is/was. With these factors can function as a star of base for further research in how to plan the Interpreters Course, so that as many students as possible are able to keep their motivation throughout the course.

Innehållsförteckning

<i>Sammanfattning</i>	1
<i>Nyckelord/Keyword</i>	1
<i>Summary</i>	1
<i>1 Inledning och syfte</i>	4
1.1 Om utbildningen	4
1.2 Motivation som pedagogiskt begrepp	5
1.3 Syfte och Frågeställning	6
<i>2. Tidigare forskning</i>	6
<i>3. Teori</i>	7
<i>4. Metod</i>	8
4.1 Deltagare.....	9
4.2 Etik	9
4.3 Trovärdighet och validitet.....	9
4.4 Intervjufrågor.....	10
4.5 Transkribering	10
4.6 Analys av material	10
<i>5 Resultat</i>	11
5.1 Hur har deltagarnas motivation varit under utbildningens gång?	12
5.2 Vilka faktorer är det som påverkar motivationen hos deltagarna under utbildningens gång?	13
5.2.2 Utbildningens upplägg/innehåll och pedagogik	14
5.2.3 Målmedvetenhet	15
<i>6 Diskussion</i>	16
6.1 Tidigare erfarenhet/ igenkännande eller egen intresse	16
6.2 Utbildningens upplägg/innehåll och pedagogik.....	17
6.3 Målmedvetenhet	18
<i>7 Slutsats</i>	18
7.1 Vidare studier	18
<i>Referenser</i>	20
<i>Bilaga 1</i>	22
Förfrågan om att hitta intervjupersoner	22
<i>Bilaga 2</i>	23
Kallelse till intervju:	23
<i>Bilaga 3</i>	24
Intervjuguide:.....	24
<i>Bilaga 4</i>	25
Testintervjufrågor	25

1 Inledning och syfte

Vi människor har karriärdrömmar eller önskan om viss makt och inflytande. Vi arbetar för att tillgodose våra fysiologiska behov, vi kan till exempel behöva studera för att få ett arbete vi är intresserade av eller för att uppfylla andra drömmar om självförverkligande. Valen är knutna till varje individ och dennes förutsättningar i livet (Fredriksson & Furmark, 2012, sid 101). I denna uppsats kommer mänskliga aktiviteter som att arbeta, studera eller utföra en fritidsaktivitet behandlas som ett uttryck för självförverkligande. Jag anser att det är viktigt att utforska processen som driver människans motivation från start till mål, vad som leder denne till att genomföra en viss handling och vilka faktorer som påverkar människans motivation. Till exempel, jag studerar för att få kompetens till ett visst arbete (Se punkt 1.2 för ett mer utförligt utlägg om motivation som pedagogiskt begrepp).

1.1 Om utbildningen

I denna uppsats har jag valt att studera en tolkutbildning på distans. Jag har valt detta exempel på grund av min egen erfarenhet. Som utbildningsansvarig för tolkutbildningen på ABF under år 2020-2022 märkte jag tydligt att motivationen hos deltagarna varierade under utbildningens olika delkurser. I vissa fall ledde motivationsbristen till att deltagare avbröt utbildningen. I en artikel publicerad på Lius hemsida skrivs att distansstudier har blivit mer vanliga i Sverige. Distansutbildning ger många deltagare frihet och flexibilitet i det att de inte blir bundna till en särskild plats. Flertalet universitet och utbildningsanordnare beskriver en sådan utveckling, exempelvis: Linköpings universitet (www.liu.se).

För att kunna arbeta som tolk krävs det att personen har en officiell utbildning. Den utbildning som finns tillgänglig idag sker på distans genom folkhögskolor och/eller i studieförbundens regi. Varje år erbjuder fem till sju utbildningsanordnare utbildningar i olika tolkspråk vilket gör att deltagare inte kan söka utbildningen precis när och var de önskar sig. Trots denna begränsning ger distansutbildningen möjlighet för fler att utbilda sig till tolk, än om den kräver fysisk närvaro på heltid.

Utbildningen som jag skriver om i denna uppsats heter ”Sammanhållen grundutbildning till kontakttolk, halvfart 1 år”. Utbildningsanordnarna utför utbildningen under tillsyn och ansvar av Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH). Myndigheten tar också fram uppgifter om antal deltagare som slutfört utbildningen med godkänt resultat, statistik visar att av 404 som

påbörjade utbildningen slutförde 146 deltagare utbildningen 2021 och fick utbildningsbevis, vilket är 29% av deltagarna som påbörjade utbildningen. Långt under 50% som slutförde utbildningen (www.myh.se).

Grundutbildningen till kontakttolk är en ettårig utbildning, så kallad halvfartsdistans med sex fysiska träffar under året samt återkommande digitala träffar varje vecka. Under utbildningen är en hel del teoretiska undervisningar och stor del praktisk övning av tolkyrket. Utbildningsanordnarna kräver också närvaro på 20% av de totala träffarna.

Utbildningen under 2021-2022 bestod av 7 delkurser. Varje delkurs innehåller ett eget ämne t.ex. samhällstolkning, sjukvård, migration, juridik och etik och tolkteknik. För att kunna få ett utbildningsbevis så måste deltagaren genomföra alla delkurser med godkänt resultat och uppfylla utbildningsanordnarens närvarokrav

(<https://www.blitolk.nu/kontakttolk/grundutbildning/Om-utbildningen/>). Med erhållet utbildningsbevis kan deltagaren registrera sig som utbildad tolk på kammarkollegiets tolkregister och söka arbete som tolk (www.blitolk.nu).

1.2 Motivation som pedagogiskt begrepp

Mats Fredriksson och Tomas Furmark menar att motivationspsykologi handlar om faktorer som sätter igång och styr våra beteenden. Exempelvis behöver vi ett arbete eller drömmer vi om ett visst yrke och då krävs det att läsa en viss utbildning för att få det arbetet (Fredriksson & Furmark, 2012, sid. 85). Ordet motivation betyder ”orsaka rörelse”, och betecknar en medveten och omedveten benägenhet hos en person att bete sig på ett visst sätt. Det finns olika drivkrafter som får oss människor att handla, exempelvis behov, önskningar, impulser och attityder. I vår handling har vi en riktning och ett mål. Motivationspsykologi intresserar sig för hur vår målstyrda handling startar och fortsätter tills vi har uppnått målet (Fredriksson & Furmark, 2012, sid. 86). Motivation hänger starkt samman med emotioner, alltså vad vi känner, vilka i sin tur motiverar våra handlingar. Om vi förväntar oss en positiv känsla av en handling ger det oftast motiv att utföra den handlingen, och om en handling leder till negativ känsla försöker vi undvika den handlingen (Fredrikson & Furmark, 2012, sid 103).

Många som söker till tolkutbildningen gör det av en affekt för tolkyrket, exempelvis igenkännande av tidigare erfarenhet eller känslan av att hjälpa andra. Men under utbildningen kan motivationen variera och gå från att deltagaren är eller känner sig målmedveten till att hen har mindre motivation eller inte har motivation alls. Det senare kan i sin tur generera negativa

känslor eller framkalla en känsla av svårighet att genomföra utbildningen, i vissa fall är motivationstappet så stort att deltagare avbryter utbildningen.

1.3 Syfte och Frågeställning

Syftet med den här studien är att ta reda på vad deltagarna anser är viktigt för att bibehålla motivationen under utbildningen. Av denna anledning försöker jag svara på frågan: Vilka faktorer är det som påverkar motivationen hos deltagarna under utbildningens gång?

2. Tidigare forskning

Det råder skilda åsikter ifall lärare aktivt bör motivera sina elever eller inte, detta eftersom deltagarna frivilligt har valt att gå utbildningen och därför borde vara motiverande till en början. Dock så kan motivation svikta eller förändras. Den forskning som Anita Håkansson gjort inom ämnet visa på att när en deltagares motivation minskar, är det främst läraren som kan få deltagarens motivation att öka igen. Håkansson menar också att en del lärare utgår från att deltagare är där av fri vilja och därför förväntas de hålla i gång motivationen själva. Håkansson nämner också att det finns en motsatt ståndpunkt: Nämligen att det ingår i lärarens uppgift att skapa engagemang och intresse hos deltagarna. Förespråkare för denna ståndpunkt menar också att inom vuxenpedagogiken är lärarna extra viktiga för att deltagarna skall bibehålla motivationen, dvs att undervisa vuxna innebär att utföra ett annorlunda motivationsarbete jämfört med att undervisa barn/ungdomar (Håkansson, 2007, sid 72).

Annan forskning har visat på att lärande är något som sker tillsammans med andra eller i grupp som inte nödvändigtvis är familj eller närstående. Forskning har gjorts i bland annat ämnena folkdans och hemslöjd. I dans behöver deltagaren en partner att dansa med. Redan i tidig ålder dansar barn med en kompis eller ett syskon men under senare år går det att delta i kurs för att dansa med andra och deltagaren kan möta nya människor i det sammanhanget (Laginder & Stenøien, 2009, sid 107). Vidare skriver Laginder och Stenøien att individens förmåga att forma ett eget liv är viktigt, särskilt i ett modernt samhälle. Även om det finns en konflikt mellan att vara något för andra och något för sig själv, är det centrala att vara sig själv. Deras analys inom folkdans och hemslöjd/hantverk visar på att engagemanget ofta fogas i ett meningsfullt lärande i gemenskap med andra jämlikar (Laginder & Stenøien, 2009, sid 115).

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm beställde en forskningsrapport *Kortutbildade och vuxenutbildning* i syfte att få förslag på åtgärder som kan stärka vuxenutbildningen. I rapporten studerar Andreas Fejes hur vuxna kan motiveras i olika former av utbildningar. Han belyser att utgångspunkten till motivation är stark kopplat till den vuxnes specifika individuella behov. Tre motivstudier pekats ut: **Målorienterad**, vilket handlar om att nå ett specifikt mål. **Aktivitetsorienterad** vilket behandlar värdet i aktiviteten för att skapa sociala kontakter. Samt **Lärandeorienterad**, vilket behandlar hur deltagarna söker kunskap för den egna bildningens skull. Författaren nämner också att i det lärandeorienterade motivet finns en vidare utveckling som kallas ”deficiency”. Det innebär att människor studerar eller arbetar för att täcka sina grundläggande behov av säkerhet och stabilitet. Detta i kontrast till motivet ”growth” vilket innebär att om en människa har tillfredsställt de grundläggande behoven kan en utbildning främst vara till för självförverkligande. Därför kan utbildningens värde kopplas till den enskilda individens behov (Fejes, 2015, sid 15). Vidare beskriver Fejes studier som meritering, vilket handlar om studerande som en brygga till ett mål, antingen vidarestudier eller ett arbete. Det kan upplevas som tvång eller som lärande för vissa, men det kan också handla om specifik kunskap som är kopplad till ett yrke eller förberedelse för vidarestudier (Fejes, 2015, sid 17).

3. Teori

Anledningen till att jag valt just det här forskningsproblemet är att jag som lärare har observerat mina deltagare och blivit nyfiken på varför motivationen hos dem varierar och vill därför veta hur kan jag påverka min undervisning och göra det mer intressant.

Det ligger i människans natur att tolka det vi hör eller ser dagligen. Vi tolkar och uppfattar saker och ting individuellt på ett personligt sätt och kanske, emellanåt, händer det att vi får möjlighet att diskutera och reflektera det tillsammans med andra och utgå från andras perspektiv. Oftast är vi dock ytliga i våra tolkningar, vi tar det säkra före det osäkra och bildar våra egna uppfattningar utifrån det vi redan har inom vår egen referensram (Larsson, 1986, sid 21). Därför använder jag inom denna uppsats begreppet hermeneutik enligt hur Maria Nyström definierar det. Enligt Nyström, skall en text inte tolkas utan att också förstå det underliggande och det som inte tydligt uttalas under en intervju (Nyström, 2021, sid 232). Hermeneutik är också ett sätt för människan att förstå sin livssituation och en process genom vilken hon tolkar sig själv och skapar sig en bild den verklighet hon lever i, det som kallas

människans livsvärld (Nyström, sid 232). Därför utgår jag från denna teori i syfte att fördjupa mig i intervjuvaren och försöka få ut mer av det material jag får av intervjupersonerna. Jag använder också Heideggers teori om hermeneutik i denna uppsats. Enligt honom är det just vår förmåga att tolka som gör människan till människa. Heidegger menar att vi alla är i princip hermeneutiker i vår livsvärld. Hans hermeneutiska teorier blir en språngbräda genom vilken jag söker fördjupa mig i svaren. Som Heidegger skriver är det människans nyfikenhet som låter henne att tolka och förstå det underliggande, på så vis söker jag svar på uppsatsens syfte och fråga (Heidegger, 1993, sid 54).

Under en föreläsning sa Anders Hallqvist (lektor Linköpings universitet) att ”låt dig inte vara styrd av en teori, var oförutsägbar och var lekfull.” jag tänker att hermeneutik handlar om just det. Att läsa mitt empiriska material (transkriberade intervjuer) och låta det sjunka in och försöka hitta svar som inte alltid är tydlig uttalade. För att sedan analysera svaren och jämföra dem med annan vetenskaplig forskning och teori (Föreläsning av Hallqvist, 2022).

Nyström nämner även Paul Ricoeur som i sin tur menar att tolkning bör byggas på både förklaring och förståelse. I min analys ska jag försöka förstå och förklara intervjuvaren på ett sådant sätt att min tolkning förhoppningsvis kan peka på mer än det som sägs rakt ut. Detta är också ett nödvändigt steg i min uppgift att genomföra en kvalitativ vetenskaplig studie. Jag är också medveten om att jag kommer få möta svårigheter i att förstå delar av mitt material. Dock handlar hermeneutik just om att utgå från en helhet, alltså från studiens data, och försöka förstå små olika delar för att sedan komma fram till en huvudtolkning (Nyström, 2021, sid 233-234).

4. Metod

För att göra en djupgående undersökning och frambringa en givande analys om motivation som pedagogiskt dilemma i tolkutbildningen, valde jag att använda en kvalitativ metod. Denna utgörs av 16 semi-strukturerade intervjuer av deltagare som antingen deltar eller har vid något tillfälle deltagit i utbildningen. Sedan har jag analyserat intervjuerna utifrån hermeneutisk teori med hjälp av en abduktiv tematisk analys.

Syftet med intervjuerna är att ta reda på om deltagarnas motivation varierade under utbildningen och vilka var orsakerna bakom en eventuell variation. I denna uppsats söker jag inte att definiera exakt vad motivation är, istället utgår jag från min erfarenhet.

4.1 Deltagare

För att hitta intervjupersoner bad jag verksamhetschefen för tolkutbildningar på ABF Stockholm om tillåtelse att fråga personer som deltagit eller deltar i utbildningen om de ville ställa upp på en intervju. Därefter sökte jag upp deltagarna via mejl (se bilaga 1) genom samordnaren/administratören för tolkutbildningen på ABF Stockholm. Av 90 deltagare som tillfrågades valde 30 deltagare att ställa upp på en intervju. Därefter bokades intervjuerna och till sist genomfördes 16 intervjuer digitalt via Google Meet. Deltagarna är födda mellan 1956–1996, varav fem av deltagarna identifierar sig som man och nio deltagare som kvinna. Deltagarna bor i olika delar av landet och har varierande kulturell/etnisk bakgrund.

4.2 Etik

Jag har följt Vetenskapsrådets riktlinjer för att individer inte skall kränkas, förödmjukas eller utsättas för fysisk eller psykisk skada inför en vetenskaplig undersökning. Deltagarna har fått ta del av syftet med intervjun och studien, samt ungefär hur lång tid det skulle behövas för genomförandet, att samtalet spelades in för transkribering (se bilaga 2). Gällande sekretess och anonymitet behandlas uppgifter om deltagare på ett anonymt sätt så att det inte går att identifiera individerna utifrån de uppgifter de lämnat. I denna uppsats följer jag Vetenskapsrådets riktlinjer, med särskilt fokus på 4: *Hantering av forskningsmaterial* – att tänka efter före. Denna punkt behandlar den principiella öppenheten i all offentlig verksamhet och är lagfäst och förankrad i grundlagen (Vetenskapsrådets God forskningssed, 2017, sid 39).

4.3 Trovärdighet och validitet

I enlighet med Thornberg och Fejes teori om kvalitetsbegrepp har jag utgått från tre kritiska frågor (Thornberg & Fejes, 2019, sid 273-275):

1. Är forskningsfrågan lämpad för kvalitativ forskning? Frågan grundar sig på material som är intaget i enlighet med Vetenskapsrådets riktlinjer för god forskningssed. Där utöver levererar intervjuvaren data som bekräftar att forskningsfrågan är aktuell utifrån den verklighet som beskrivs.
2. Passar de valda datainsamlings- och analysmetoder som använts med studiesyfte och frågeställningar? Att arbeta med kvalitativa metoder som intervjuer i fallet av denna uppsats

visade sig vara lämplig insamlingsmetod för studiens syfte och frågeställningar. Därutöver den hermeneutiska analysen varit ett effektivt verktyg för dataanalys.

3. Hur väl besvarar resultatet forskningsfrågan? Intervjusvaren gav tillräckligt mycket aktuellt och relevant forskningsdata för att besvara uppsatsens frågeställning och uppfylla dess syfte.

4.4 Intervjufrågor

I intervjuerna ställde jag korta frågor (se bilaga 3) i syfte att göra det enklare för intervjupersonerna att minnas under vilka delar av utbildningen hen var motiverad och vad det var som fick deltagaren att känna sig så. Frågorna är framtagna via en testintervju (se bilaga 4). Testintervjun gav ny input om vad jag skulle ställa för frågor. För att säkra kvalitativa resultat av intervjuer krävs det som Kvale benämner som kunskap och intresse för både ämnet och mänskliga samspelet som sker under intervjun (Kvale, 1997, sid 39).

4.5 Transkribering

Intervjuerna spelades in och har transkriberats ordagrant med hjälp av transkriptionsfunktionen i Microsoft Word-programmet, därefter avlyssnades intervjuerna två gånger för att säkerställa att allt transkriberats korrekt. Pauser i samtalet har inte noterats då det inte ansågs påverka vad som sagts under intervjuerna (Tholander & Cekaite, 2019, sid 214).

4.6 Analys av material

Steg 1 av materialanalysen började med att noggrant läsa igenom alla transkriberade intervjuer samt lyssna på inspelningarna. Intervjuerna har också skrivits ut för anteckningar och markering av citat. Under analysprocessen har intervjuerna åter lyssnats på flertalet gånger för att säkerställa att materialet är rätt uppfattat och på så vis undvika missförstånd samt ha ett djupare tolkning än att bara utgå från den kunskap som besitter av har gjorts. Därutöver har jag även använt mig av Staffan Larssons teori om hur vår uppfattning av saker är personliga och att vi ofta är ytliga i vår tolkning (Larsson, 1986, sid 21). Detta för att tydligare skilja min egen uppfattning från den som intervjupersonerna ger uttryck för.

I steg 2 analyserades svaren och respektive mönster och kategorier inom svaren kartlades. Därefter kategoriserades citaten efter tre olika ämnen och dokumenterades separat. I detta skedde använde jag mig av Nyströms teori om att en text inte ska tolkas utan också försöka

förstå den underliggande meningen vilket inkluderar sådant som inte är tydligt uttalad i intervjuvaren (Nyström, 2021, sid 232).

I steg 3 undersöktes deltagarnas egna definitioner och upplevelse av sin motivation under den aktuella studieperioden i utbildningen. Även här har jag tagit hänsyn till Heideggers teori om hermeneutik (Heidegger, 1993, sid 54). Detta just tolkningsförmåga som gör människan till människa vilket har hjälpt mig fördjupa mig i svaren och förstå det underliggande meningen i intervjuvaren.

Sedan valde jag att fokusera just på motivationskomponenten i den mängd data som tagits emot. I slut skedet gick jag åter igenom all data och plockade fram alla befintliga exempel där intervjupersonerna nämner just motivation.

Slutligen uteslöt jag det som inte var relevant för den analytiska frågan ifrån slutresultatet (Wiggins & Barajas, 2019, sid 124-128).

5 Resultat

De teman som valdes ur datasamlingen är 1. Tidigare erfarenhet/ igenkännande eller egenintresse, 2. Utbildningens upplägg/innehåll och pedagogik samt 3. Målmedvetenhet. Inom kategori 1 har jag samlat de svar som belyser hur tidigare erfarenhet/igenkännande och intresse för ämnet påverkar motivationen. I kategori 2 analyseras den data som behandlar hur det pedagogiska innehållet och utbildningens upplägg påverkar deltagarnas motivation under utbildningens olika delkurser. I tredje kategorin presenteras de svar som beskriver hur deltagarnas egen målmedvetenhet eller disciplin påverkar deras förmåga att ta sig igenom hela utbildningen inklusive under perioder när motivationen varit låg.

Det finns en tendens bland intervjuvaren som pekar på att ”målmedvetenhet” är en tydligt avgörande faktor hos de deltagare som lyckades genomföra utbildningen. I dessa fall har den personliga motivationen varit det som fått deltagaren att fortsätta även när de har funnit utbildningen vara omotiverade av olika skäl. Utbildningen har varit varierande och varvat praktiska inslag med teoretiska genomgångar samt innehållit en serie av inlämningsuppgifter och prov. Svaren visar på att i vissa fall har det praktiska varit det mest motiverande inslagen medan för andra deltagare har teorin varit det drivande. En annan viktig faktor som tas upp är hur viktig den tidigare erfarenheten inom ämnet också påverkade motivationen. Deltagarna uttrycker att det är mycket enklare att ta sig igenom ett ämne som motsvarar deras

livserfarenhet eller har någon igenkännande faktor. Vissa andra deltagare uttrycker svårigheter med ett nytt ämne som lett till att tappa motivationen. Ett annat genomgående tema i svaren är utbildningens upplägg, nämligen att det upplevdes att arbetsbelastningen var väldigt hög vilket orsakade att många tappade motivationen eftersom de inte hann med arbetsbördan. Något som också uttrycktes var att utbildningsledarnas arbetssätt som också kunde påverka deltagarnas motivation, att uppleva lyhördhet och engagemang från ledaren fick också deltagarna att känna motivation.

5.1 Hur har deltagarnas motivation varit under utbildningens gång?

Motivationen varierar under utbildningen bekräftar majoriteten av deltagarna. Variationen har varit hög eller låg beroende på vilket ämne den enskilde deltagaren har läst.

”Varierande helt klart, högt och det gått neråt, panik, lite bättre, panik, bättre så att det har varit ganska upp och neråt.”

”Varierande faktiskt. När vi kom in först, vi tog första samhällskursen och när vi gjorde första provet, diagnosprovet jag fattade nästan ingenting av det. och jag kände mig utanför matchen helt och hållet. [...] men jag kom till våd det kändes faktiskt så att nu är jag med. Nu kan jag. Nu har jag tagit det här systemet att jobba som tolk.”

”Det har varit varierande ja. Jag är i 55 års ålder så vissa stunder var trött och tänkte vad håller jag på med.”

”Det var varierande faktiskt. Det är inte hela tiden på topp. Men det varierade.”

”Nej varierande beroende på kurser, på delkurser.”

Det finns deltagare som tyckte att motivationen var hög och på samma nivå under hela utbildningen. Tre deltagare upplevde att motivationen var hög under hela utbildningen.

”Under utbildningen så var det samma höga mått. Och det varierande inte kan jag säga, det var hög från början och det var hög under hela utbildningen.”

”Det är jo ganska stabil hela tiden. [...] för att jag vill göra färdig, därför jag vill bli klar i alla fall. Så den är ganska stabil.”

”Det var likadan, det var hög hela tiden.”

5.2 Vilka faktorer är det som påverkar motivationen hos deltagarna under utbildningens gång?

Under analysen framkom ett antal faktorer som viktiga för hur motivationen påverkas. Utifrån insamlade data beskrivs utvalda teman genom att citat från deltagarna får belysa vad innehållet i temat är. Genom att bryta ner det insamlade datan i teman går det att undersöka förklaringar som påverkar motivationen och utforska vilka åtgärder som kan få motivationen öka eller bibehållas hos deltagarna.

5.2.1 Tidigare erfarenhet/igenkännande eller egen intresse

Flera av deltagarna uttrycker att det är viktigt med eget intresse för ämnet, detta verkar öka deras förmåga att hålla motivationen uppe medan de tar till sig det pedagogiska innehållet.

”[...]att jag gillar medicin. Det var enklare att ta åt mig [Tolkutbildningen], också förstå bättre och det var väldigt intressant”.

”ja ja men under sjukvårdsdelen [...]för att jag sjuk var intresserad av att tolka inom sjukvård.”

”jag vet inte, det kan bara bero på ämnet för sjukvården är någonting som jag brinner för sedan tidigare.”

Igenkännande eller tidigare erfarenhet av ämnet kan också vara motiverande faktorer för att ta till sig ämnet.

”Ja, jag kände mig lite inne och hade grundkunskaperna eftersom jag jobbade på myndighetsarbetsplatsen, så jag kände igen ganska mycket av dessa argument samt situationerna och så.”

”sjukvården eftersom jag hade tidigare universitetsstudier inom just sjukvård.”

”Ja, det jag tidigare läst på universitet är sjukvård, så den här delkursen var mer intressant eftersom jag kände igen så mycket inom ämnet.”

”Att jag har ganska bra erfarenhet av migration när jag har hjälpt min familj läste mycket migrationsverkets brev och tolkat [...]jag hade jättemycket kontakt med migrationsverket de senaste 20 åren.”

Bristen på igenkännande/erfarenhet eller personligt intresse påverkar motivationen negativt.

”Ja jag kände att det var tungt och förstår inte [...]Det berör inte vardagen på något sätt, så jag förstår att det beror yrket men det känns samtidigt svårt.”

”Samhälle däremot var en utmaning för mig [...] det är utanför så att säga min komfortzon så samhälle kanske var det svårast.”

”Det är nog faktiskt ändå det här att utbildningen ändå följer ett visst system. Att varje måndag är det inlämning och till dem här tillfällena så ska man göra det här och det här. Det gör att jag funkar så som person [...] utan man tvingas ändå hela tiden att hålla igång. Den strukturen funkar perfekt för mig.”

”Juridik är jättesvårt, jag tror det är svårt på svenska och spanska för att jag känner att jag har liksom ingen erfarenhet eller något. Mycket som jag inte kan överhuden taget som jag inte har någon inblick i eller så.”

Dessa svar illustrerar hur avgörande deltagarens eget intresse och livserfarenhet/igenkännande är för att hålla motivationen uppe under utbildningen.

5.2.2 Utbildningens upplägg/innehåll och pedagogik

Utbildningens upplägg och struktur kan både öka eller minska motivationen hos deltagarna. En del behöver kontinuitet medan andra kan känna överbelastning och svårt att hinna vilket påverkar motivationen negativt.

”Otroligt mycket kunskap som ska tas in på kort tid, men det är bra för jag hade inte velat göra det under 2 år utan jag vill jo liksom göra färdig.”

”Det är väldigt bra, speciellt för mig som inte bor i Stockholm så är det bra upplägg på det.”

”Jag är fortfarande intresserad, det var varierande [...] så det var bara på grund av stor arbetsbelastning.”

Pedagogik och metoder som används under utbildningens olika delkurser kan också påverka deltagarnas motivation. En metod kan öka intresset hos deltagarna.

”Jag förstår det är distansutbildning men det ska vara någon form av kontinuitet, t. exempel om vi har realia en gång i veckan och vi har språkhandledning en gång i veckan, [...] när det gäller språk det är mycket viktigt att man övar kanske ungefär minst en gång i veckan.”

”ja det var grupparbete, övningar när det gäller rollspel och språkhandledningar det var viktigt för att hålla min motivation uppe.”

”Det som hände under sjukvårdskursen med extra språkhandledning, det gör jo att det blir lite roligare att träna lite mer med lärare, [...] ja mer motiverad med andra ord.”

”Vi har gjort ett individuellt plan för att jag ska ta mig igenom utbildningen. [...] så att det inte blir för mycket på en gång utan jag satsar på en grej i taget.”

”Jag tycker att det kändes väldigt motiverande att det oftast var särskild för realiadelen så var studieupplägg väldigt tydligt, det var tydligt vad som förväntades av oss och det var tydligt vad man skulle läsa till och inte läsa. Och det var väldigt bra föreläsningar som också fanns inspelningen att man kan lyssna på dem. [...] och det tycker jag att motivationen också ökade när det känns överkomligt.”

Även metoderna som användes i utbildningen, kursens innehåll exempelvis studielitteratur eller pedagogiken kunde lika väl vara bidragande orsak till att få deltagarnas motivation minska.

”Det är väl realia i första delen var kanske mer detaljerad att kunna komma ihåg allt. [...] utmaningen för mig var lite i realia i samhällskunskap. Det var för mycket detaljerad kan man säga så att man inte kunde skilja på vissa saker.”

”Jag tycker att skulle kanske ta ett större ansvar i att språkhandledaren styr upp sina lektioner på ett bra sätt, för det gick ganska mycket tid att slösa för att prata om saker som inte var helt relevant och det kände jag sänkte motivationen när man märker att det inte är strukturerad.”

”utmaningen skulle väl vara att ofta inte är så jättekonkret. Att det finns så många olika alternativ, under utbildningen ganska mycket handlar om att hitta motsvarigheter, inte bara ord men överhuvudtaget hela begrepp att jämföra med det svenska samhället.”

5.2.3 Målmedvetenhet

Målmedvetenheten var en avgörande faktor för vissa deltagare för att kunna ta sig igenom svåra ämnen vid brist på intresse kring en delkurs. Datan visade också på att ett flertal som söker tolkutbildningen gör det på grund av att de tycker att det är tillfredställande att arbeta med språk och att hjälpa människor i en utsatt situation.

”Det är min egenskap att jag ska inte sluta någonting som jag börjar annars det var många gånger jag tänkte jag är trött på det. envishet”

”Då förstå man att det är viktigt och man gör viktigt uppdrag som tolk. Man hjälper med kommunikationen mellan människor som inte kan språk [...] eftersom varje gång du är på uppdraget möjliggör du den här situationen som inte var möjligt utan dig som tolk.”

”Motivationen är det ändå att klara det, så att måste man hålla ut till slutet.”

”Jag är ganska envis så att jag börjar på något så avslutar jag det. det ska väldigt mycket till för att jag ska ge upp.”

En annan faktor som också ökade motivationen hos flera deltagare var ett diplom eller slutbetyg som ger en möjlighet till andra mål i livet, tex. att få jobb eller att kunna ta steg mot andra mål i livet.

”Den största motivationen inför juridiken är att jag måste göra det, jag måste klara den för att få slut diplommet.”

” [...]sen då går motivationen upp igen eftersom då förstår jag om jag blev klar med kursen då får jag mer uppdrag. Då blir jag utbildad.”

”För att jag tänker att om jag verkligen gör det här nån gång i framtiden få massa olika tolkjobb och jag allra helt vilja nå auktoriserad rättstolk.”

6 Diskussion

Syftet med denna studie har varit att ta reda på vad deltagarna på ”Sammanhållen grundutbildning till kontakttolk” anser är viktigt för att bibehålla motivationen under sin utbildning och med hjälp av frågeställningen ta reda på vilka faktorer som kan påverka deltagarnas motivation under utbildningen.

Alla pedagoger ställs inför utmaningen att få deltagare att vara intresserade och motiverade genom hela sin utbildning, tolkutbildningen är inget undantag. Jungert belyser problemet i sin studie med två elever och skriver att en viktig fråga många lärare ställer sig är vad de som lärare kan göra för att motivera sina deltagare/elever, samt varför vissa deltagare tappar motivation medan andra genomför sina studier? (Jungert, 2021, sid 138). I denna studie bekräftas att motivationen hos deltagarna varierar under utbildningen samt att olika faktorer som påverkar deltagarnas motivation, det också varierar från individ till individ.

Genom intervjuerna bekräftades att motivationen varierade under utbildningen samt att några särskilda faktorer var viktiga för att bibehålla motivationen eller motivera deltagare när de saknade motivation. Dessa faktorer identifierades vara: Tidigare erfarenhet/ igenkännande eller egenintresse, Utbildningens upplägg/innehåll och pedagogik och Målmedvetenhet.

6.1 Tidigare erfarenhet/ igenkännande eller egen intresse

I tidigare forskning beskriver Mats Fredriksson och Tomas Furmark att motivation hänger starkt samman med emotioner, alltså att vad vi känner motiverar våra handlingar (Fredriksson & Furmark, 2012, sid 85-122). Om vi förväntar oss en positiv känsla av en handling ger det

oftast motiv att utföra den handlingen och tvärtom, om en handling leder till negativ känsla försöker vi undvika den handlingen. Intervjupersonerna bekräftar att egenintresse påverkade motivationen positivt under utbildningen och fick denne att genomföra utbildningen. Tidigare erfarenhet av arbete inom samma ämnen som utbildningens delkurser påverkade också motivation positivt hos deltagare eftersom deltagare kände igen ämnet.

Analys av datainsamling visade också att deltagare som inte kände igen ett visst ämne, hade ingen tidigare erfarenhet eller upplevde ämnet svårt, så påverkade det motivationen negativt och hade därför svårare att genomföra vissa moment i utbildningen. Dessa resultat är helt i linje med Fredrikssons och Furmark egen forskning gällande förhållande mellan emotion och motivation (Fredriksson & Furmark, 2012, sid 85-122).

6.2 Utbildningens upplägg/innehåll och pedagogik

Det finns åtskilda åsikter ifall lärare aktivt ska motivera sina elever eftersom deltagarna frivilligt har valt att gå utbildningen och är motiverande till en början. Enligt Anita Håkansson ingår det i lärarens uppgift att skapa engagemang och intresse hos deltagarna (Håkansson, 2007, sid 72). Denna faktor bekräftas även i denna studie av intervjudeltagarna som lägger vikt på pedagogens engagemang, planering och genomförandet av utbildningens innehåll och de varierande metoderna. Analys av datainsamlingen visar att vissa ämneskurser ökade motivationen hos deltagarna på grund av metoden som pedagogen använde i undervisningen. Men även metoderna som användes i utbildningen kunde lika väl vara bidragande orsak till att få deltagarnas motivation minska.

Forskning som Ann-Marie Laginder och Jorun M. Stenøien gjort inom dans, har också visat på att lärande är något som sker tillsammans med andra eller i grupp som inte nödvändigtvis är familj eller närstående (Laginder & Stenøien, 2009, sid 107). I intervjuer som har gjorts för denna studie bekräftade flera deltagare att just metoden under delkursen språkhandledning, där de arbetade med rollspelsövningar i grupper om tre deltagare (vilka är ämnade återskapa en verklig situation i arbetet som tolk) upplevdes oftast mest intressanta och ökade motivationen. Det krävs då engagemang från alla deltagare, både i förberedelse inför och vid genomförandet för att inte påverka motivationen negativt hos de andra deltagare.

6.3 Målmedvetenhet

Som tidigare nämnts, studerade Andreas Fejes i sin rapport *Kortutbildade och vuxenutbildning* frågan om motivation utifrån hur vuxna kan motiveras i olika former av utbildningar. Han belyser att utgångspunkten till motivation är starkt kopplat till den vuxnes specifika individuella behov. Bland sina tre motivstudier som Fejes beskriver väljer jag att plocka ut ”Målorienterad” här. Jag gör detta eftersom denna motivstudie beskriver att motivation är stark kopplad till individens specifika behov (Fejes, 2015, sid 17). Denna teori bekräftas i denna studie också, deltagare som är/varit målmedvetna har haft motivation genom alla utbildningens delkurser. Intervjupersoner styrker att genom att sätta upp mål med tolkutbildningen ingav motivation att fortsätta och genomföra utbildningen.

I Fejes forskning beskrivs studier som en brygga till ett mål, antingen vidarestudier eller ett arbete. Det kan upplevas som tvång eller som lärande för vissa. Men det kan också handla om specifik kunskap som är kopplad till ett yrke eller förberedelse för vidarestudier. Tolkyrket kräver utbildning, därför mer parten av sökande till tolkutbildningen gör det för att kunna arbeta som tolk. Utbildningen ger den specifika kunskapen som behövs i tolkyrket och därför är tolkutbildningen en brygga till arbete.

7 Slutsats

Att studera motivation och hur den tar sig uttryck hos deltagare under studier har intresserat mig i min roll som folkhögskollärare. Motivation är en drivkraft som får människor att ta beslut och/eller göra något som kan handla om behov eller om målstyrd handling. Denna uppsats har undersökt motivation i studier, specifik en yrkesutbildning som är kombinerad med distans och näträff-studier. Studien har bekräftat att deltagarnas motivation varierar under utbildningen och det påverkas av olika faktorer. Att ha ökad kunskap om motivation och vilka faktorer som kan påverka motivationen hos deltagare/elev är viktigt för pedagog att känna till. Genom denna studie har jag lärt mig mer om motivation hos deltagare samt fått idéer om hur man kan bearbeta utbildningens innehåll på ett sätt som inspirerar deltagare till att behålla sin motivation samt motivera deltagare som saknar det.

7.1 Vidare studier

Trots att det finns åtskilda åsikter om huruvida det är pedagogens ansvar att motivera deltagare eller inte när det är frivilligt att gå en utbildning, anser jag att det är viktigt att som pedagog vara engagerad och inspirera deltagare för att vara motiverad under utbildningen.

Eftersom utbildningen innehåller till stor del teoretiska ämnen. Vilka deltagare upplever som mindre motiverande att genomföra, är det relevant att undersöka på vilket sätt det går att planera tolkutbildningens upplägg. Tolkutbildningen är en unik utbildningsform men deltagarna som läser utbildningen skiljer sig inte från deltagare på andra utbildningar, många kan ha olika särskilda behov, sakna studieteknik eller ovanan att genomgå liknande utbildning. Det som också är viktigt att ha i beaktning är att de flesta deltagare inom tolkutbildningen arbetar, studerar annat eller har andra fullsatta aktiviteter vid sidan om, vilket kan bli överbelastning och påverka motivationen negativt. Därför är det fördelaktigt att undersöka varierande pedagogiska metoder för att uppgradera undervisningens didaktik och anpassa innehållet enligt målgruppen. Likaså är det viktigt att vid antagningen till utbildningen ta reda om det finns särskilda behov hos deltagarna. För att på så vis kunna ge olika verktyg för att hjälpa deltagarna att bibehålla eller öka sin motivation.

Referenser

- Fejes, A. *kortutbildade och vuxenutbildning – underlagsrapport*. (2015).
- Fredriksson M. & Furmark, T. Motivation och emotion i Hwang, P., Lundberg, I. & Smedler, A. (red.) (2012). *Grunderna i vår tids psykologi*. (1. utg.). (sidor 85-122). Natur & kultur.
- Hallqvist, A. *Föreläsning Linköpings universitet*, (2022-11-06)
- Heidegger, M. (1993). *Varat och tiden D. 2*. Daidalos
- Håkansson, A. (2007). *Lärares pedagogiska arbete inom den kommunala vuxenutbildningen. print och media*, Umeå universitet.
- Jungert, T, i Serder, M. o. (2021). *Vetenskapliga teorier för lärare*. (sidor 137-161). Natur & kultur.
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur
- Laginder & Stenøien. Lärande av intresse i Högman, A. & Stolare, M. (2009). lärandets gränsland: formella, icke-formella och informella studier igår och idag. (sidor 107-129). Gidlund.
- Larsson, S. (1986). *Kvalitativ analys: exemplet fenomenografi*. Studentlitteratur.
- Nyström, M. Hermeneutik i Klingberg, G. & Hallberg, U. (red.) (2021). *Kvalitativa metoder helt enkelt!*. (Upplaga 1). (sidor 231-256). Studentlitteratur
- Serder, M. o. (2021). *Vetenskapliga teorier för lärare*. Natur & kultur.
- Stenøien Jorun M, L. A.-M. Lärande av intresse - om liv med hemslöjd, hantverk och folkdans i Högman, A.-K. & Stolare, M. (2009). *I Lärandets gränsland - formella, icke formella och informella studier igår och idag*. (Sidor 107-129). Gidlund
- Tholander & Cekaite. Konversationsanalys i Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) (2019). *Handbok i kvalitativ analys*. 3. uppl. (sidor 2011-234). Liber
- Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed [Elektronisk resurs]*. (Reviderad utgåva). Vetenskapsrådet.
- Wiggins & Barajas. Diskursiv psykologi i Fejes, A. & Thornberg, R. (red.) (2019). *Handbok i kvalitativ analys*. (3. uppl.) sidor 116-131. Liber.

Hemsidor:

www.liu.se

<https://liu.se/artikel/distansutbildningar>. (2023-12-30)

www.myh.se

<https://www.myh.se/statistik/statistik-tolkutbildningar-inom-folkbildningen/kontaktolkutbildning/deltagare-som-slutfort-utbildning>. (2023-12-30)

www.blitolk.nu

<https://www.blitolk.nu/kontaktolk/grundutbildning/Om-utbildningen/>. (2023-12-30)

Bilaga 1

Förfrågan om att hitta intervjupersoner

Hej

Min kollega Reband Raza behöver hjälp. Ta direkt kontakt med henne om du kan eller är intresserad.

Vänliga hälsningar

Samordnare administration tolkutbildningar

ABF Stockholm

Hej,

Mitt namn är Reband och skriver en uppsats inom folkbildning, vuxenutbildning och yrkesutbildning på Linköpings universitet.

Jag har valt att forska och skriva om deltagares intresse och motivation i distansutbildning samt hur studiegången har varit. För min forskning har jag valt Grundutbildning till kontakttolk och yrkeshögskolan att titta närmare på.

För att analysera min fråga behöver jag göra några intervjuer med tidigare deltagare och deltagare i pågående utbildning.

Jag uppskattar om du kan ge mig en kort stund för att svara på 2-3 frågor. Intervjun är anonym och inga personliga uppgifter kommer att begäras.

Tacksam om du kan höra av dig så vi kan boka en tid för samtalet, senast den 18 november.

Intervjun kommer ske utanför min arbetstid och roll som utbildningsansvarig på ABF Stockholm tolkutbildningar.

Kontakta mig på xxxx@gmail.com

Med vänliga hälsningar

Reband Raza

Bilaga 2

Kallelse till intervju:

Andra email till personer som tackat ja till att ställa upp på intervju för att boka in intervjun:

Hej

Nu är det äntligen dags för mig att göra intervjuerna för min uppsats. Jag hoppas du kan hjälpa mig, intervjun tar ca 15-30 min max, du svarar anonym på 4-6 frågor. Endast ditt födelseår kommer jag ha med i min forskningsdata.

Problemet jag vill forska inom handlar om motivation, vad motiverar/motiverade dig under tolkutbildningen och hur det har tätt sig under delkurserna.

Vi kan genomföra intervjun via telefon eller videosamtal utifrån det som passar dig bäst. Jag kommer att spela in samtalet transkribering och analys.

Du får gärna föreslå ett tillfälle mellan den 15-30 mars.

Stort tack för din hjälp

Vänliga hälsningar

Reband Raza

Bilaga 3

Intervjuguide:

Frågor att ställa till intervjupersoner:

1. Varför sökte du till tolkutbildningen?
2. Hur var din motivation under utbildningen? Var det varierad?
3. Under vilken delkurs var du mest motiverad? Varför?
4. Vilka utmaningar mötte du i utbildningen? Löste du det? hur?
5. Vad tror du är/var viktigt för dig för att hålla din motivation igång?

Bilaga 4

Testintervjufrågor

1. Varför sökte du till tolkutbildningen?
2. Hur har det gått under utbildningen sammantaget?
3. Vad/vilken delkurs har varit svårt eller lätt under utbildningen?
4. Finns det något mer du skulle kunna göra för att underlätta under de svåra delkurserna?
5. Vad har saknats under utbildningen?
6. Hur har du upplevt utbildningens innehåll?
7. Vad kan underhålla, utveckla eller stärka ditt intresse under utbildningen?